

Tähtvere Elu

Külade kärjad tõid esile kohalikke murekohti

13. augusti õhtul toimusid esmakordselt Rahinge kuplis Tartu linna külade kärjad. Sündmus leidis aset Tartu linna arengukava ja eelarvestrateegia koostamise protsessi raames ning selle eesmärgiks oli Tartu linna maapiirkondade inimestele Tartu linna arengukava teemad lähemale tuua ning pakkuda võimalust aruteluks. Arutelu korraldati koostöös Rahinge külaseltsiga.

Osalesid Rahinge, Haage, Ilmatsalu, Tüki, Rõhu ja Märja külade aktiivsed inimesed, arutelu modeereis Tartu linnavalitsuse ruumiloome osakonna juhataja Kertu Vuks. Üheskoos avati oma küla ja piirkonna vajadusi ning jagati mõtteid, kuidas muuta Tartu linn veel paremaks elukeskkonnaks.

Arutelust jäid kõlama vajadus muuta külades liiklemine turvaliseks - kergteed on mitmel pool juba olemas, kuid liikluskultuur kipub olema jätkuv probleem (nt kihutavad elektrisõidukid kergteel). Murekohana tõid mitmete külade esindajad välja vajaduse vähendada külasisestel teedel piirkiruseid. See aitaks muuta avalikku ruumi turvalisemaks ning elukeskkonda vaiksemaks (ka müra oli mitmel pool inimestele probleemiks).

Eraldi toodi välja Ilmatsalu piirkonna arenemine ning kogukonna soov planeeritavast rohkem informatsiooni saada – koosolekul lepitati kokku, et lin-

navalitsus korraldab sügisel Ilmatsalu arendusega seoses eraldi avaliku arutelu. Kohalike ootus on, et piirkonna mõnus roheline elukeskkond säiliks, sh järved. Oluliseks peetakse ka seda, et kohalikud ujumiskohad oleksid heakorrastatud.

Positiivsena toodi välja Ilmatsalu lasteaia tegevust ja ka kooliga ollakse rahul, kuid tulevikus oodatakse rohkem investeeringuid kooli taristusse. Juba täna on rekreatsioonialad õues väga amortiseerunud. Arvestades seda, et piirkonna elanike arv kasvab tulevikus ilmselt veelgi, tuleks aegsasti planeerida ka selleks vajalikke ruume, sh luua

juurde kooli- ja lasteaiakohti.

Pikemalt peatuti ka kogukondade aktiveerimise teemadel. Kohalikud elanikud ootavad, et linn tuleks selle juures appi, näiteks aidates kokku tuua aktiivsed inimesed. Oluline on ühtsustunde tekitamine. Avaldati lootust, et selline kärjate formaat, nagu konkreetse ürituse juures kasutati, muutub regulaarseks ning kohtumised hakkavad toimuma erinevates külades. Samuti rõhutati vajadust kogukonda puudutavad otsused kogukonnaga eelnevalt läbi rääkida, olgu siis tegemist mõne uue mänguväljaku või suurema arendusplaaniga.

Foto: Kiilli Parn

Leiti, et piirkonnal on palju ärakasutamata potentsiaali – näiteks võiks Rahinge kuplit rohkem kasutada kultuuriürituste toimumiskohana. Samas tunnistati, et kohalikud inimesed võiksid ka ise aktiivsemad olla ning teiste aktiivsete kogukondade näidetest inspiratsiooni saada (näiteks Sibulatee Peipisi ääres).

Kohaliku ajalehe Tähtvere Elu ilmumine on ka tulevikus vajalik, seda kinditasid kõik kohalviibinud. Tegemist

on kohalike jaoks olulise infoallikaga, senisest enam võiks tulevikus olla kajastatud piirkonnaga seotud linnavalitsuse ja linnavolikogu otsused.

Kõik kohtumisel jagatud mõtete koondi leiab Tartu linna arengukava materjalide juurest arengukava.tartu.ee, lisainfo Kertu Vuks (kertu.vuks@tartu.ee).

Tartu linna arengukava avalik väljapanek kestis kuni 19. augustini, sellele järgneb laekunud ettepaneku-

te ülevaatamine ning avalik arutelu 16. septembril kell 18 Tartu Loome- ja arengukeskuse konverentsisaalis (Kalevi 17). Arengukava- ja eelarvestrateegia teine lugemine on kavandatud oktoobriks 2024.

Aitäh kõigile, kes Tartu linna arengukava koostamisse panustasid!

Kertu Vuks

Tartu linnavalitsuse
ruumiloome osakonna juhataja

Tartus avati Baltikumi suurim betoonist skeitpark

Augusti lõpul avati Tähtvere sportipargis Baltikumi suurim betoonist skeitpark.

Uut skeitparki olid noored juba pikalt oodanud, sest eelmine oli amortiseerunud ning sellel ei olnud võimalik enam treenida, rääkimata võistluste korraldamisest.

Eesti Rulatajate Liidu tegevjuhi Liidia Maieri sõnul on nüüd tänu uuele skeitpargile Tartust kujunemas oluline ekstreemspordikeskus, mis pakub aastaringselt mitmekülgseid võimalusi rulamiseks ning teiste ekstreemspordialade harrastamiseks, nagu BMX-freestyle, trikitõukerattasõit ja

trikirullisutamine. „Koostöös Tartu linna, harrastajate ja kvaliteetsete skeitparkide ehitamisega spetsialiseerunud ehitusfirmaga loodud uus väliskeitpark loob eeldused ka rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks. Valminud skeitpark on üks silmapaistvamaid ja ainulaadsemaid kogu Baltikumis ning selle taset võib võrrelda maailma parimate skeitparkidega.”

Uue skeitpargi avamine sai sümbolseks avamiseks ka Euroopa suurimale ekstreemspordi võistlusele Simple Sessionile, mis on alguse saanud just Tartust ning mis tänavu tõi taas augusti lõpul ekstreemspordihuvilised

Tartusse kokku.

Kogu ala maastikuarhitektuurse projekti koostas Lars Laj Eesti OÜ, skeitpargi ja pumptracki disaini joonistas SIA „City Playgrounds“. Skeitpargi konstruktiivse projekti koostas Projekt O2 OÜ. Ehitustööde peatöövõtja oli Lars Laj Eesti OÜ, betoonitööd: Betoonimeister AS ning SIA „City Playgrounds“.

Skeitpargi ala kogumaksumus oli 1,3 miljonit eurot, millest betoonist skatepargi osa moodustas 920 000 eurot. Ehitust rahastas Tartu linn.

Sille Vösaste

Foto: Aive Urberg

Kaisa naudib ettevõtja elu ja sushisid

Foto: erakogu

Tähtvere elanike Facebooki gruppis on nimi Kaishi Sushi, kes seal hõrgutavaid sushisid pakub, hästi tuttav. Kaisa Martinfeld, kuidas ja millal sai teist ettevõtja?

Olin pikalt mõelnud, et sooviks ise midagi luua ning olla ise oma aja peremees. Suure tõuke andis mulle minu õde, kes selle idee peale ka tuli. Väike kogemus oli mul juba olemas kui Soomes elades valmistasime koos sõbrannaga sushisid lisatööna. Kuna abikaasa Meelis oli juba aastaid ettevõtlusega tegelenud, siis Eestisse tulles andis see ka mulle tõuke, et alustada oma ettevõttega. Praeguseks on Kaishi Sushi tegutsenud üle 3 aasta.

Mis ametit varem olete pidanud?

Läksime koos abikaasa Meelisega juba suhteliselt noorelt Soome elama ja seal sai erinevaid ameteid katsetatud. Meelis alustas juba Soomes oma ettevõtlusega ja eks see viis meidki sõbrannaga mõttele, et võiks ettevõtlusega katsetada. Hakkasime töö kõrvalt sushisid valmistama ja pakkuma.

Miks just sushid?

Miks mitte? :) Meile endale sushi väga meeldib ja õppida neid valmistama pakkus mulle suurt väljakutset. Mulle on alati meeldinud uusi asju õppida ja see oli selline hea ettevõtmise, mis pani silmad särama, eriti peale esimesi kliente ja head tagasisidet.

Ise armastan ka väga kala ja mereande.

Armusin sushisse esimesest ampsust ja nüüd on suur rõõm, kui saan neid maitseid ka teistega jagada.

Kus olete nende tegemist õppinud?

Olen käinud kahel koolitusel, esimene neist oli juba 7 aastat tagasi. Nüüd, kui ettevõtte lõin, käisin teisel koolitusel, et saada veelgi rohkem nippe ja kogemusi. Samuti saab palju õpetusi ja ideid internetist.

Veel oli mul üks hästi huvitav kogemus, kui ma sain enda kodus koos lähedal asuvas külas elava Jaapani naisega neid koos teha. Tema jagas mulle hästi palju uusi nippe. Jaapani ja Euroopa sushi on kaks täiesti erinevat asja. Jaapanis näiteks ei kasutata üldse toorjuustu, aga meie jaoks on see maitse väga omaseks saanud ning on vähe kliente, kes soovivad sushit süüa ilma selleta.

Kui palju erinevaid sushisid teete?

Hetkel on menüüs 8 erinevat sushit, samuti valmistan tempura sushisid. Tempura on eraldi meetod, kus kasutatakse spetsiaalset tainast ning küpsetatakse fritüüris kuldpruuniks. See on nüüd paari aastaga laianud väga populaarseks. Samuti valmistan erinevaid suupisteid, salateid ning minipannkooke ning jõulude paiku valmistan ka piparkoogitainast. Ühesõnaga, iga peolaud saab korralikult kaetud.

Kas kasutate kindlaid retsepte või lähenete loominguiliselt?

Kui alustasin, siis katsetasin erinevaid retsepte ning lõpuks jätsin ikkagi töösse klientide lemmikud, mis on sellised traditsioonilisemad. Arvan, et liiga rohkete komponentidega läheb õige maitse kaduma. Eks ma olen siin katsetanud ka erinevaid maitseid. Proovisin näiteks teha magusaid sushisid, kuid sain kiiresti aru, et ei ole mõtet sushi algset ideed ära solkida. Täna olen traditsiooniliste maitsete juurde pidama jäänud ja uusi põnevaid maitseid püüan leida muude toitumise näol.

Kust saate tooraine?

Enamus toorainest tellin, kuid värske tooraine hangin toidupoodidest. Tihti pean läbi käima kolmest kuni neljast

erinevast poest, et saada ikka kõige värskemad ja kvaliteetsemad toorained.

Kas iga hommik algab sushide teemisega?

Valmistan sushisid ettetellimisel ning enamjaolt nädalavahetuseti. On olnud päevi, kus pean ärkama juba kell 3, et jõuda valmis tellimusega, kui klient soovib seda näiteks kella 9ks. Sushiriisi ettevalmistus on aeganõudev protsess. Esmalt tuleb seda korralikult loputada ning siis jätta pooleks tunniks külma vette, seejärel on keetmine ja jahutamine. Ütlen ausalt, et ka minul on kordi ebaõnnestunud sushiriisi valmistamine, see ongi raske ning vajab harjutamist ja kogemust. Sushiga on ikkagi nii, et kõik tuleb valmistada samal päeval. Ma ei saa riisi varem ette keeta, kuna kvaliteet läheb kohe alla.

Millal on nõudlus kõige suurem?

Kõige rohkem tellitakse sushisid talvel ja kevadel. Eks suvi ongi rohkem šašlõki ja värskete andide aeg. Inimesed liiguvad rohkem ringi ja see tähendab, et ka tellimusi tuleb vähem. Samas on augustikuus kohe tunda, et puhkused hakkavad lõppema, sest tellimusi tuleb taaskord järjest rohkem.

Kas kogu teie pere armastab sushisid?

Kõige suuremad sushifännid on meie peres mina ja suurem laps. Me võime neid ikka lõputult süüa. Minu isiklik lemmik on suitsulõhe sushi.

Ja lõpetuseks – kuidas sai teist Ilmatsalu elanik?

Minu abikaasa Meelis kasvas tegelikult ülesse Ilmatsalus, käis siin nii lasteaias kui ka koolis. Mina kolisin Ilmatsallu 2004. aastal. Kuus aastat hiljem otsustasime õnne minna otsi-

ma Soome, kuid teadsime juba siis, et ühel hetkel me tuleme tagasi. Samal ajal, kui me Soomes toimetasime, ehtasime ka siin oma maja, ikka tasa ja targu. Eesmärgiks seadsime, et kui vanem laps alustab kooliteed, siis teeb ta seda just Ilmatsalus, et saada eestikeelne haridus. Nüüd olemegi 5 aastat siin paiksed olnud ja eluga väga rahul. Ilmatsalu ja Tüki küla on väga rahulikud ja looduskaunid külad. Siin on oma identiteet ja tore kogukond. Kuna Meelis on siit pärit, siis meil on siin tema lapsepõlvesõbrad aga samuti on tekkinud palju uusi tutvusi. Oleme praeguse elu ja oluga väga rahul.

Kaisa tegemisi saab jälgida Facebookis – Kaishi Sushi ning tellimusi saab esitada kirjutades või helistades 5688 6170.

Küsitles **Helle Tolmoff**

Linn ootab taotlusi uue aasta toetusvoorudesse

Linnavalitsus avas taotlusvoorud uue aasta huvihariduse, kultuuri- ja sporditegevuste toetamiseks. Toetust saab taotleda Tartu linnas või linnaga seotud sündmustele ja tegevustele.

- 1. oktoobrini (k.a) saab taotlusi esitada kultuuri suurprojekti, kultuuri suur- ja väikeprogrammi, noorsootöö suur- ja väikeprojekti, rahvusvahemuse ühingu toetuse ning huvihariduse preemiale.
- 1. novembrini (k.a) on avatud spordi väikeprojekti toetuse esimese vooru ja asumiseltsi toetuse taotluste esitamine.

- 2. detsember (k.a) on kultuuri väikeprojekti toetuse esimese vooru taotluste esitamise tähtaeg.

Taotluse esitajatel soovitatakse võtta aega tingimuste ja juhendmaterjalidega tutvumiseks ning esitada siis läbimõeldud taotlus. Küsimuste tekkimisel nõustavad taotlejaid kultuuriosakonna töötajad.

Rohkem infot kõikide toetusmeetmete, taotlemistingimuste ning kontaktide kohta leiab [Tartu linna kodulehelt](#). Taotlused tuleb esitada [Tartu linnaportaalil](#).

Rutt Ernits-Sups

Foto festivalist Toome müks: Sten-Ander Ojakallas

Linn kutsub panustama ettevõtlusnädala programmi

Tartu ettevõtlusnädalal täitub tänavu 20. aastat ning sel aastal kutsutakse erinevaid organisatsioone ja ettevõtjaid teada andma oma ideest, kuidas teistele ettevõtlushuvilistele kasulikke teadmisi ja oskusi edasi anda.

Tartu Ettevõtlusnädala peakorraldaja Ketter Ojakivi sõnul on sel aastal fookuses erinevad praktilised oskused ja tööriistad, mida ettevõtlusega alustamisel vaja läheb. Ettevõtlusnädal on suurepärane koht nii tööandjabrändinguks ja võrgustumiseks kui ka enda ettevõtte või organisatsiooni analüüsimiseks ning teadmiste edasiandmiseks ettevõtliku publiku ees.

Oma üritusega programmi kandideerimiseks palutakse täita hiljemalt 10. septembriks registreerimisvorm, mille leiab [SIIT](#).

Tartu kultuurikeskuse nimeks saab Siuru

Tartu südalinna kultuurikeskuse nimekonkursil valis žürii 280 pakkumise seast kultuurikeskusele nimeks Siuru.

Siuru nime pakkusid teineteisest sõltumatult välja tartlased Tõnis Tatar ja Piret Tarto.

Tartu Ülikooli kunstiajaloo lektor Tõnis Tatar ütles nime valikut põhjendades, et Siuru oli sada aastat tagasi kõige ägedam, nooruslikum, mässumeelsem ja avangardistlikum rühmitus Eesti kultuuris. „See oli Pallase kunstihing ja kunstikooli kaasaegne. Pallase kunstikool ja galerii on täna Tartus täiesti olemas, miks mitte ka Siuru kultuurikeskus? Siuru on minu meelest ka ilus sõna – suupärane, korraga murdeline ja moodne,“ sõnas Tatar.

Piret Tarto ütles, et tal oli algusest peale selline tunne, et kultuurikeskuse nimi peaks tulema „Kalevipojast“ ja Eesti mütoloogiast. „Siuru-lind on müütiline lind meie rahvuseeposes. Kirjandusrühmituse nimena tähistab Siuru loomise rõõmu ja möödunud sajandi algupoole tärkavat eesti kultuuri,“ selgitas Tarto.

Nimi Siuru ilmus esimest korda eesti kultuurilukku eeposes „Kalevipoeg“. Arvatakse, et Siuru on eepose autori Friedrich Reinhold Kreutzwaldi

leiutatud sõna, tuginedes müütilisele sinilinnu kujundile ja murdesõnale „tsiuruma“ (lõõritama). Laulud siniste sulgedega imelinnust ja unistustest ühendavad paljusid kultuure kogu maailmas. Siuru nime kasutas ka kirjandusrühmitus, mis loodi 1917. aastal ja kuhu kuulusid August Gailit, Marie Under, Johannes Semper, Friedebert Tuglas, Artur Adson ja Henrik Visnapuu. Kõik peale Underi olid Tartuga tihedasti seotud inimesed.

Kõne all oli ka rahvasuus juba tuntud nimi Süku, mis oli algselt kasutusel suupärase lühendina projektiga töötavate inimeste hulgas. Žürii jõudis oma arutelude lõpuks üksmeelselt otsusele, et parim nimi kultuurikeskusele on Siuru.

Avalikule ideekorjele laekunud pakumiste seast valis kultuurikeskusele nime välja žürii koosseisus Tartu linna Urmast Klaas, abilinnapea Elo Kiivet, südalinna kultuurikeskuse juht Aavo Kokk, Tartu Linnaraamatukogu juht Kristina Pai, Tartu Kunstimuuseumi juht Joanna Hoffmann, Eesti Keele Instituudi juhtivkeelekorraldaja ja nimeuurija Peeter Päll, kirjanik ja semiootik Valdur Mikita, kirjanik Kristiina Ehin ja loovagentuuri Bond juht Nils Kajander.

Kultuurikeskuse eskiis

Tartu linn maksab 1.–3. klassi minejatele toetust

Koolitoetus on toetus lapsele, kes läheb Tartu linnas esimesse, teise või kolmandasse klassi ning kelle enda ja ühe vanema elukoht on rahvastikuregistri andmetel Tartu linnas. Koolitoetuse suurus on 50 eurot.

Toetuse saamiseks tuleb esitada linnavalitsusele taotlus [e-keskkonnas Arno](#), mis oli kasutusel ka lapsele elukohajärgse põhikooli määramisel. Arno keskkonnas taotluse esitamiseks tuleb sisse logida ID-kaardi, mobiil-ID või pangalingi abil. Taotlusi saab esitada kuni 15. septembrini, toetus kantakse taotleja arvelduskontole 1. oktoobriks.

Taotluse võib esitada ka kooli kantseleile.

Taotluse vormi leiab Tartu kodulehelt [Koolitoetuse taotlemine \(tartu.ee\)](#).

Märt Avandi ja Ott Sepp jagavad oma kultuuripealinna seiklusi ETV ekraanil

Kuni 21. novembrini jõuab igal neljapäeval kell 20.55 televaatajani 15 eriilmelist ning humoorikat kokkuvõtet Tartu 2024 sündmustest. Lühilugudes saab kuulda nii kunstist, muusikast, teatrist, spordist kui ka püstijalakomöödiast. Kõik kalendri sissekanded on lahendatud eri moel.

„Kuna Tartu kultuuripealinnaks olemise aeg hakkab vaikselt lõppema, otsustasime Otiga vaadata üle sündmused, mida ilmingimata peab veel külastama,“ ütles Avandi.

„Ja kuna Lõuna-Eesti on kultuuripealinn koos Tartuga, siis tegime seal linnades samuti tiiru peale ning nüüd näitame, kuhu meie arvates tasuks igal nädalal suund võtta,“ lisas Sepp.

Avasta Tartu 2024 sügise eredaimad sündmused siit: tartu2024.ee/sugis/.

Kuidas me garaažimüügi ideeni jõudsime

Kolisime Ilmatsallu oma neljaliikmelise perega 2023. aasta oktoobris. Viies pereliige oli detsembris sündimas. Praegu on peres 8- ja 5-aastased poisid ja 8-kuune tüdruk. Kuna olen olnud lapsega kodune, siis olen siiani terve lapsehoolduspuhkusel veedetud aja tegelenud oma väikese (virtuaal) assistendi ja reklaamikujundust pakkuva ettevõtmise loomisega. See pole suurematele lastele jäänud märkamata. Kui ühel päeval vestlesin kodus kliendiga ning arutasime edasist koostööd, siis jäi see ka 8-aastase poisi kõrvu. Pärast mu vestlust istus ta mõtlikult köögilaua taga ja ütles: „Emme, sul läheb selle firmaga ikka päris hästi?“ Muigasid ja vastasin, et, kui vaeva näha, siis tulevad ka tulemused. Ja sealt tekkis arutelu võimalustest, mida näiteks lapsed võiksid oma kodutee otsas müüa mööduvatele inimestele.

Järgmisel päeval tuli poeg välja juba suurema plaaniga – korraldame GARAAŽIKA! Plaan oli ka paigas – nemad vennaga müüvad isetehtud limonaadi, kakaod, saiakesi ning mänguasju. Emme saab müüki panna kõik nende ja

õe väikseks jäänud riided, issi saaks müüa garaažist asju vähemaks ning lisaks ka suitsuahju ja grilliga müügiks liha küpsetada. (Pereisa on meil igapäevaselt peakokk ja BBQ grillmeister.)

Idee tundus hea ja lapsel silmad särasid. Kohe „jah“ ei öelnud, lubasin arutada ideed isaga ning uurida, kui palju huvi sellise ürituse vastu võiks olla. Laste ettevõtlikku meelt on oluline toetada ja julgustada. See annab lapsele tohutult enesekindlust ja julgust juurde oma soove ellu viia. Lisaks on see väga hea viis perega koos midagi lõbusat teha.

Paljud meist istuvad ju oma „varanduste“ otsas, sest lihtsalt pole mahti tegeleda internetimüügi või taaskasutuspoebokside üürimisega. Samas ei raatsi kõike ka jäätmejaama vedada. Jäätmed on niigi suur probleem ja oleme ikka taaskasutuse-meelsed.

Nii tegimegi postituse Facebooki gruppi „Tähtvere külad ja alevikud“, kust saime päris palju positiivset tagasisidet ja julgustust asi ära teha! Ja mis kõige parem, meiega võttis ühendust ka üle järve naaber Triinu Värno koos Kaisa Martinfeldiga, kes rääkisid, et neilgi on juba mitmed aastad tiksunud peas erinevad ideed ja mõtted, mida ära teha, et puhuda siinsele kogukonnale rohkem elu sisse ja selline „hoovimüük“ tundub väga põnev kogupereüritus. Otsustasime oma ideedega koos edasi minna ning väikese omavahelise naljana panime ka meie ühendusele nimeks EIN – Ettevõtlikud Ilmatsalu Naised.

Hoovimüükide eesmärk on ühendada kogukonda, edendada naabruskonna suhtlemist ja tuua põlvkonnad taas kokku. Me kõik oleme üks kogukond ja selleks, et head ideed ja mõtted saaksid teoks ja elu hakkaks õitsema, on vaja meie kõigi osalust ja kaasamõtlemist.

Kutsume kõiki üles oma kodusid, garaaže, aianurki ja köögikappe korrastama ja korraldame ühe suure aarete jahi. Veedame naabrite ja perega vahva päeva.

Kui osaled väljapanekuga, siis anna endast märku, et saaksime kõik pakkujad esile tõsta, reklaami teha ja jagada väikeste hoovilaatade pärleid.

Lisainfo tel 5628 9293 (Eve), kogu üritust puudutav info liigub Facebookis lehel „Hoovimüügid Ilmatsalus“.

Kohtumiseni Ilmatsalus!

Eve Tõnisson

Pargi tee 3 garaažikas

HOOVIMÜÜGID ILMATSALUS

HOOVIMÜÜGID ILMATSALUS

KUI SOOVID OSALEDA VÄLJAPANEKUGA, SIIS ANNA ENDAST MÄRKU!

LISAINFO:
56 289 293
HOOVIMÜÜGID ILMATSALUS
MÜÜGIKOHTADE ÜLEVAADE JA MUU ASIAKOHANE INFO

OTSID KODU JAKS UUT AARET?
SOOVID VANU ASJU UUELE ELULE ANDA?
HOOVIMÜÜK ON SELLEKS IDEAAalne VÕIMALUS!

MIKS OSALEDA?
HEA VÕIMALUS: MUUDA OMA KASUTUNA SEISVAD ESEMED KELLEGI TEISE LELIUKSI!
KOGUKONNATUNNE: KOHTU OMA NAABRITE JA SÕPRADEGA MÕNUSAS ATMOSFÄÄRIS.
JÄTKUSUUTLIKUS: ANNA VANADELE ASJADELE UUS ELU JA VÄHENDA TARBIMIST.

TÄHTVERE KÜLAD JA ALEVID

LAUPÄEVAL
14. SEPTEMBER 2024

Liitu meie kogukonna üritusega –
koos loome mõistust ja tugevama sideme!

KELDRID JA GARAAŽID
TALVEKS KORDA!

Sibullilli on hõlbus kasvatada

Sibullillede lihtsamate sortide ja liikide kasvatamisega on hõlbus hakkama saada ka kesiste aiandusalaste kogemuste ja oskustega lillesõbral. Mugulas on peidus piisavalt varuaineid, mis on taimete vajalikud, et alustada hoogsalt uut kasvuperioodi. Selline kaasavara võimaldab häid õisi saada ka juhul, kui agrotehnikaga pisut viltu läheb või kui ilmastik natuke nõõgib.

Paljusid sibullilli võib ja saab kasvatada püsililledega koos. Paremini sobivad nad kokku niisuguste püsikutega, mis tärkavad hilja ja kasvavad suurteks maadkatvateks taimedeks (nt hostad, kobarpead jt). Kaunilt mõjuvad sibullilled koos erinevate kevadel õitsevate madalakasvuliste püsikutega. Näiteks võid istutada roosasid ja punaseid tulpe lõosilmade või tumesiniste kannikeste vahele. Pärast sibullillede õitsemist on kohane istutada sibullille peenrale suvelilled, mis jätkavad sibullillede poolt kevadel alustatud õitsemist suve teisel poolel.

Lillesibulate- ja muguljuurikate istutamise saab Eesti oludes jagada kaheks; sügiseseks ja kevadiseks perioodiks. Kevadel istutatakse valdavalt sibullilli, mis õitsevad suve teisel poolel ja sügisel. Sellisteks on näiteks gladioolid, hollandi iirised, vikerõied, idaliiliad, tiigrilill jt. Sügisel istutatavad sibulad annavad oma õieilu kevadel, mõned sordid ja liigid varem, nagu näiteks krookused, kirgaslilled, mõned nartsissid, hüatsindid, võrkjas iiris, lumekupp, puskiinia.

Sügisese istutamise korral tuleb arves-

tada, et sibulad jõuaksid enne talvekuilmade saabumist küllaldaselt juurduda. Ebapiisavalt juurdunud sibulaimed on talvekuilmade suhtes tundlikud. Parim mulla temperatuur juurte kasvatamiseks on enamiku sügisel istutatavate sibullillede jaoks +9 kraadi. Kui pinnas on liiga soe, üle 13 kraadi, siis juurte areng peatub ja taim ei saa talveks valmistuda. Alla 5-kraadise pinnase temperatuuri korral juurumine aeglustub oluliselt. Tavaliselt kestab juurumine olenevalt liigist ja sordist 3–6 nädalat, mille kestel sibulaimed saavutavad piisava talvekindluse.

Sügisel istutatavate sibullillede kasvukohal tasub hilise istutuse korral kasutada talvekattet, mis aitab pikendada vajalikku juurumisaega. Talvekattteks võib kasutada puulehti, kuuseoksi, freesturvast, lehtpuulaastu, pilliroogu või muud käepärast materjali. Põhu kasutamisel tuleb arvestada asjaoluga, et see meelitab ligi närilisi, kelle jaoks teie sibullille peenar on justkui kaetud pidulaud. Närilised ei kimbuta nartsissi ja sügislille, mis on mürgised taimed. Nad hoiavad eemale ka ebameeldiva lõhnaga püvililledest ja hiidlaugust ega kimbuta ka gladioolide mugulaid. Sibullilli võib istutada maha plastikust võrekestides, mis väldib sortide segiminekut ning kaitseb samal ajal näriliste eest. Kastis istutatud sibulaid on lihtne üles võtta või istutada teise kohta.

Paremale juurumisele aitab lisaks talvekatte kasutamisele kaasa ka 1/3 võrra sügavam istutus.

Istutussügavus on tavaliselt näidatud paljundusmaterjali pakendil, mille kohaselt istutatakse lillesibulad tavaliselt kolme kuni nelja sibula suuruse sügavusele, kuid hilisema istutuse korral on soovitatav nelja kuni viie sibula suuruse sügavusele istutamine. Ei tasu karta liiga sügavale istutamist. Sügavamal pinnases on temperatuuri kõikumisest tingitud riskid sibulate jaoks väiksemad, samuti on seal rohkem juurumiseks vajalikku niiskust.

Millest alustada? Esmalt tasub läbi mõelda oma soovid ja võimalused. Seejärel püüda selgusele jõuda oma aiandusalastes oskustes ja kogemustes. Võib olla oleks mõistlik eelnevalt hankida kasvatusalast infot kirjandusest või internetist. Koostage nimekiri. Ideede saamiseks võib lapata pilte kataloogides ja ajakirjades. Mõistlik oleks üles kirjutada oma eelistused värvi, taimede kõrguse ja õitsemisperioodi suhtes. Kui müügil ei juutu olema kindlat sorti, võib selle informatsiooni järgi saada sarnase sordi, mis ei pruugi sugugi halvem olla soovitud sordist.

Järgmise sammuna tuleb hankida istutusmaterjal. Kontrollige kaupa! Sibulate puhul kehtib reegel: mida suurem sibul, seda parem on õis. Loomulikult tuleb arvestada asjaolu, et erinevatel liikidel on täiskasvanud sibulad erineva suurusega. Korralik sibul ei ole hallitanud, pehme ja suurte mehaaniliste vigastustega. Lillesibulatel on sageli nn välimine pabernahk, mis võib tulla lahti. See ei kahjusta sibula kvaliteeti.

Sibulad, mis maksavad vähem, on sageli väiksemad ja anavad väiksemaid õisi. Vahel pakutakse odavalt ka poes seismajäänud istutusmaterjali. See ei pruugi olla just parimas seisundis. Samas, ostes väiksemaid või seismajäänud sibulaid, on see odavaim viis tuua värve oma aeda, aia- või sõidutee äärde. Väiksemad, samuti poeruumis seismisega osaliselt eluvõime kaotanud sibulad nõuavad ka täpsemat agrotehnikat ja rohkem oskusi, et neist kasvaksid kenasti õitsevad lilled. Kui oskusi napib, tasuks eelistada võimalusel suuremaid ja värskemaid sibulaid.

Katsetage julgelt! Pärast seda, kui olete ära planeerinud oma aia, proovige midagi teistsugust. Igal aastal tasub proovida midagi uut. See aitab hoida teie aeda huvitava ja omapärasena. Samuti saate teada, milliste taimede kasvatamiseks on teil rohkem kätt ja kõigile ihaldatud sortidele ei pruugi ju ka teie aias meeldida – ei sobi mullastik või valgustingimused, sealne taimestik või midagi muud.

Tekst ja fotod **Lembit Kaarna**
lillekasvatuse aednik

Müüa majapidamise kolimisjääd, erinevas suuruses kuni 10 l klaaspurgid, heliplaadid, raamatud (sh noor-sookirjandus jms). Info tel. 5386 5171

60+KLUBI
KÄSITÖÖRING
Alustab 2. oktoobril 2024
Ilmatsalu huvikeskuse käsitöötoas
**Saame kokku igal kolmapäeval
kell 18.00-20.00**
Juhendab Lilia Tarkonen
Lisainfo 53300049 Mai
MTÜ Tähtvere Ühistegevuse Seltsi liikmetele tasuta

NEPIKLUBI
VEEDA REEDENE ÖHTU MEIEGA!
Sügispidu
27. SEPTEMBER 2024
Ilmatsalu Motelli alumises saalis, Järve tee 15
kell 19.00-00.00

Esineb artist
Piret Krumm
koos kitarrist Kusti Lembaga

Tantsuks mängib ansambel
Cantare

Pääsme hind 10 eurot
Ainult broneeritud pääsmete müük koha peal.
Laua katame ise! Lisainfo 53300049 Mai.

Võimalus tellida lauale suupisted Kaishi sushi käest!
Tellimiseks kirjuta kaisasushi@gmail.com või helista 56886170

ÕMBLUSRING
TÄISKASVANUTELE
Alustab 7. oktoobril 2024
Ilmatsalu huvikeskuse käsitöötoas
Igal esmaspäeval, kell 18.00 - 20.00
**Tule õmble midagi uut
või kohenda vana!**
Juhendaja Merike Hirsnik

Kohapeal kasutamiseks:
- õmblusmasinad
- tikkimismasin
- kattemasin
- overlok

MTÜ Tähtvere Ühistegevuse Seltsi liikmetele tasuta.